

Bog – Nebeski Otac u duhovnosti Majke Marije Petković*

Božidar NAGY

Sažetak

Nalazimo se u posljednjoj godini priprave za Veliki jubilej 2000. Ta je godina po želji pape Ivana Pavla II. posvećena prvoj božanskoj osobi Presvetoga Trojstva, Bogu Ocu s naglaskom na pomirenju s Ocem po sakramentu pokore. O štovanju Boga kao Nebeskog Oca nalazimo zanimljive podatke u duhovnoj praksi i učenju sestre Marije Propetog Isusa Petković, utemeljiteljice Družbe Kćeri milosrđa, izvorno hrvatske ženske redovničke zajednice koja je prerasla nacionalne okvire i obogatila univerzalnu Crkvu svojom karizmom. Družba danas djeluje osim u Hrvatskoj, napose u mnogim zemljama Južne Amerike. Pobožnost Ocu nebeskom bila je središnja pobožnost njezina duhovnoga života, što je nastojala usaditi i svojim duhovnim kćerima koje su joj se pridružile u novoosnovanoj Družbi. U ovoj godini posvećenoj Bogu Ocu zanimljivo je i aktualno stoga promotriti bitne sastavnice pobožnosti Nebeskom Ocu kako ju je živjela i promicala s. Marija Petković, što činimo na stranicama koje slijede. To je zasigurno i jedan oblik bogatstva hrvatske duhovne baštine što su nam je ostvarili i ostavili u naslijeđe naši hrvatski duhovni velikani i što ne bismo smjeli zanemariti, pogotovo u ovoj godini kad je tema tako aktualna.

- * Marija Petković rođena je 10. prosinca 1892. g. u Blatu na Korčuli u imućnoj obitelji Marije i Antuna Petković Kovač. Osjećajući već odmalena duboku pobožnost, te ne mareći za svjetovnu karijeru što joj ju je omogućavala obitelj, Marija se kao djevojka posvećuje djelima milosrđa, napose brizi za ratnu siročad. Pod očinskim vodstvom dubrovačkoga biskupa Josipa Marčelića osniva u svome rodnom mjestu Blatu g. 1920. redovničku zajednicu pod nazivom Družba Kćeri milosrđa trećeg samostanskog reda sv. Franje. Svrha Družbe je služiti najpotrebnijima, napose siromašnoj djeci i siročadi. Od 1940. do 1952. s. Marija Petković boravi u Južnoj Americi gdje razvija misijsku djelatnost i otvara nove kuće svoje Družbe. To je bio početak internacionalizacije njezine Družbe. Godine 1952. vraća se u Rim kamo prenosi upravu Družbe iz Kuće matice u Blatu. Nakon duge i teške bolesti umrla je u Rimu 9. srpnja 1966. gdje je bila i pokopana. Godine 1989. pri rimskom vikarijatu otvoren je postupak za njezino proglašenje blaženom. Dana 21. studenoga 1998. g. njezini su zemni ostaci preneseni iz Rima u kriptu kapelice Krista Kralja u Kući matici u Blato na Korčuli gdje je ova velika hrvatska žena i utemeljila Družbu koja danas s oko 500 sestara djeluje u 70 kuća. Polovica sestara potječe iz zemalja Južne Amerike gdje sestre djeluju od 1936. godine. Družba Kćeri milosrđa izvorna je hrvatska ženska redovnička zajednica koja je svojom karizmom obogatila cijelu Katoličku crkvu, nadilazeći nacionalne granice i uspješno djelujući u drugim zemljama s katoličkom tradicijom.

Uvod

Nova redovnička obitelj može nastati iz duboke i trajne molitve one osobe kojom se Bog poslužio da bi uveo u Crkvu novu zajednicu. Govoriti o molitvenom životu Utemeljiteljice jedne redovničke zajednice istodobno je lako i teško. Lako je stoga što posjedujemo obilje materijala i dokumentacije. No upravo to obilje materijala predstavlja također i u našem slučaju određenu teškoću, tj. teškoću izbora. Nije lako sažeti na nekoliko stranica dugi i bogati život molitve, a da ne padnemo u napast poopćivanja i površinskog pristupa. Stoga sam se odlučio da donesem one tekstove Majke Marije koji pokazuju njezinu veću originalnost i novost te koji mogu biti i poruka za druge.

Ako čitamo njezine *Bilješke za autobiografiju* (veoma dragocjen izvor informacija o njezinoj duhovnosti), zatim njezin životopis što ga je napisao franjevac o. Atanazije Matanić, potom konzultirajući mnoge njezine spise koji se odnose na osnivanje Družbe, njezinu korespondenciju te *Ustanove Družbe*, otkriva se temeljna linija njezina odnosa prema Bogu koja se aktualizira u molitvi. Taj poseban stav prema Bogu započinje već u šestoj godini¹ i trajat će cijeli život, sve bogatiji i zreliji u svojim izražajima kao i u svojoj težnji širenja.

Temeljni vidik njezina molitvenog života koji ujedinjuje sve druge i daje im zajednički pečat jest njezin odnos prema Bogu kao Ocu. Od toga stava prema nebeskom Ocu ona je učinila temeljnu pobožnost ne samo za sebe nego i za svoju Kongregaciju te se svim sredstvima trudila da je proširi i izvan svoje Družbe.²

Netko će reći: ta nema ništa nova ni originalna u tome! To kaže također i ona u pismu papi Piju XII.: »Vaša Svetost znade da ovo nije nova stvar, nego prva i najstarija od svih sve od početka stvaranja svijeta; i to se poučava kada se objašnjava temeljna zapovijed: 'Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim' (...).«³

U čemu bi se onda sastojala novost? Novost je u novom poletu, u novoj osobi u kojoj se utjelovljuje još jednom temeljna istina vjere o odnosu koji ujedinjuje kršćanina, kao i u određenom smislu svakog čovjeka, s Bogom kao Ocem. U Majke Marije taj je odnos življen snagom uvjerenja koje privlači pozornost mnogih. Majka Marija je često isticala da je upravo ta temeljna istina vjere, prema njezinom osobnom iskustvu što ga je stekla za svojih službenih putovanja po svijetu, veoma zanemarena. Odatle potreba da se ta istina stavi na pravo mjesto.

Razmotrimo pitanje pobožnost Bogu kao nebeskom Ocu u osobnom iskustvu Majke Marije kao i u njezinu vanjskom očitovanju.

1 *Bilješke za autobiografiju*, sv. 1., str. 13–14, Arhiv; *Pismo papi Piju XII.*, 9. veljače 1954.

2 Vidi pisma papama, biskupima i drugim osobama, Arhiv; *Mapa Pobožnost Nebeskom Ocu* (PNO).

3 *Pismo papi Piju XII.*, 9. veljače 1954., *Mapa PNO*.

1. Duhovna i psihološka priprema

Postoje dva momenta u djetinjstvu i mladosti Marije Petković koji su duboko označili njezinu dušu i pripremili put za odnos prema Bogu kao Ocu, a što je ona živjela s velikim poletom i intenzitetom. To su: 1. snažno duhovno, gotovo mistično iskustvo još u dječjoj dobi 2. iskustvo dobrote zemaljskog oca s kojim je Marija više nego drugih njezinih devetero braće i sestara bila povezana na poseban način vezama ljubavi i kćerinske odanosti.

1.1. Duhovno–mistično iskustvo

U svojim *Bilješkama za autobiografiju* Marija opisuje izvanredno duhovno iskustvo što ga je imala u dobi između 5. i 6. godine. Roditelji su je bili poslali k tetki na nekoliko dana. Jedne večeri, za vrijeme večernje molitve, piše u *Bilješkama*, »gledajući prema nebu i svodu koji je mjesec rasvjetljavao dok je tetka govorila Vjerovanje, ja sam bila kao uronjena u Boga i nijesam mogla izgovarati Vjerovanje, jer sam već kao stvarno osjećala i promatrala nebeskog Oca koji sve obuhvaća i mislila sam: zašto se to govori ‘vjerujem u Boga Oca’ kao da se može posumnjati da ga nema. I govorila sam Mu: O Bože moj, kad Ti (sam) jesi i ti nas sve držiš Ti si sve i pritom sam gledala kako Bog je ras-krillio ruke prema meni a ujedno i obuhvaća sve – sve drži i sve je u Njegovoj ruci, a sve je tako malešno i gubi se u Njemu, i nebo i more i kuće i ja sam sa svime i kako sve lebdi u Njemu kao u jednom zraku, a sve sam to promatrala kao nešto neusporedivo maleno i ništetno prema Njemu. I tako Boga osjećajuć i promatrajuć nijesam mogla izgovoriti ‘vjerujem’ da ga ne uvrijedim, kad je on tu više i jasnije nego smo mi. Kao kad dijete gleda majku koja ga obuhvaća kako će reći ‘vjerujem da imam majku’. Sad razumijem vjera prestaje kad se osjeća i gleda.«⁴ Nema sumnje, na to se iskustvo Majka Marija poziva u svom pismu papi Piju XII. kad tvrdi da se ideja o nebeskom Ocu počela objavljivati njezinoj duši već u dobi od 6 godina.⁵

1.2. Odnos prema zemaljskom ocu

Drugo njezino iskustvo za koje bi psiholozi jamačno bili suglasni da je imalo velik utjecaj u njezinu shvaćanju i doživljavanju Boga kao Oca, bilo je iskustvo što ga je imala o zemaljskom ocu. Od sve desetero djece, Marija je s ocem bila najviše povezana, a i otac je Mariju volio i imao u nju povjerenja više nego u ostalu djecu. Mariju je odabrao da mu pomaže upravljati mnogim dobrima koja je posjedovao, a Marija je to nastavila činiti i nakon njegove smrti. Što je značio za nju otac vidi se iz dragocjenih podataka i zapisa koje je Marija ostavila u *Bilješkama za Autobiografiju*. Ondje čitamo: »Svoj djeci, otac je bio neka svetinja. Bio je jednostavan, iako bogat sa ze-

4 *Bilješke za autobiografiju*, sv. 1., str. 13–14., Arhiv.

5 Pismo papi Piju XII., 9. veljače 1954., Mapa PNO.

maljskim dobrima. Pravednost, milosrdnost i ljubav bile su u njemu razvijene u najvećem stupnju savršenosti. Imao je veliku vjeru i do u tančine je vršio zakon Božji i zapovijedi sv. crkve, osobito djela milosrđa. Siromasi i težaci to su bili njegovi prijatelji. Upravo ih je očinski ljubio i za njih se zauzimao (...)»⁶ Potom nastavlja: »Osobito ona je u svom Ocu gledala živoga sveca, za kojim se je njezina duša poslije Boga zanosila. Otac je bio poslije Boga njezin ideal, njena ljubav kojeg je jako sa poštovanjem kao svetinju ljubila zato što je tako dobar i milosrdan siromašnima (...) tako jednostavan i istinit, kao čisto zlato.« Tako je Marija bila u neprestanoj školi kršćanske kreposti i milosrđa, tu je njezina duša dobila prve dojmove ljubavi prema Bogu i bližnjemu.⁷ Ima u tim *Bilješkama* i drugih izraza veoma pozitivnih o istom predmetu, tj. o doživljavanju zemaljskog oca kao pravog uzora, no i ovo je dovoljno da se razumije kako je za Mariju nakon ovakva iskustva zemaljskog Oca, bilo veoma lako razumjeti i shvatiti Boga kao Oca dobrog i milosrdnog, punog ljubavi prema svojoj djeci.

2. *U pobožnosti prema nebeskom Ocu Marija se nadahnjuje Biblijom*

Kad bismo željeli sažeti njezine misli i ideje o pobožnosti prema nebeskom Ocu, kako ih je iznijela u svojim spisima, postaje odmah jasno da se tu ne radi o nekoj osjećajnosti ili pijetizmu, nego da pobožnost Ocu, što ju je s toliko zalaganja širila, ima solidne biblijske i teološke temelje. Svoje ideje o nebeskom Ocu nije ostavila razrađene u kakvom teološkom traktatu, nego ih nalazimo razasute po njezinim spisima i pismima, i to gotovo uvijek u okviru poznate Pavlove sheme kojom predstavljamo kršćanski moral: *indikativ–imperativ*. Tako Majka Marija najprije stavlja pred oči određenu vjersku istinu o nebeskom Ocu, kao primjerice, njegovu ljubav, Isusa poslanog od Oca i potom odatle izvodi što to znači za kršćansku praksu ili za posvećenu dušu, odnosno kakav angažman treba iz toga proizići za sve.

Još jedan moment treba imati u vidu kad je riječ o teološkom utemeljenju pobožnosti Ocu što ju je Majka Marija promicala. Govoreći o štovanju nebeskog Oca uvijek povezuje Oca i njegovu Utjelovljenu Riječ. Te dvije Osobe Presvetog Trojstva u Marijinoj su pobožnosti neodjeljive. Donosim, ukratko, glavne biblijske i teološke misli na kojima Majka Marija temelji pobožnost prema Ocu: »U Vječnom Našem Ocu, svemogućemu, velikom i punom ljubavi sve živi i sve opstoji; On je onaj od kojega sve živi i sve opstoji; On je onaj od kojega sve proizlazi i kojemu se sve vraća.«⁸ »Isus je došao na svijet, da svijet upozna Oca, da Ga nauči hvaliti, moliti i vršiti Njegovu Presv. Volju.«⁹ »Došao je za vječno spasenje svijeta. Poslan je od Oca kao naš uzor

6 *Bilješke za autobiografiju*, sv. 1., str. 6.

7 Ondje, str. 7.

8 Pismo papi Piju XII., 9. veljače 1954., Mapa PNO.

9 Okružno pismo prve Vrhovne glavarice, 1. prosinca 1958., br. 1959/58.

poniznosti, poslušnosti, ljubavi i podložnosti Ocu. Isus je rekao: »Riječ koju ste čuli od mene, nije moja, nego od Oca koji me posla« (Iv 14,24). »Ja nijesam govorio sam od sebe, nego Otac, koji me posla. On mi dade zapovijed, što da kažem i što da govorim« (Iv 12,49). »Znam da je zapovijed Njegova život vječni. Što ja dakle govorim, onako govorim, kako mi reče Otac« (Iv 12,50). »Ovo je život vječni, da upoznaju tebe jedinog pravog Boga i onoga kojega si poslao Isusa Krista« (Iv 17,3).¹⁰ »Isusova pobožnost bila je sva upravljena svome Nebeskom Ocu. On je i nas naučio moliti: Oče naš koji jesi na nebesima, sveti se ime tvoje, dođi kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja... Ta trostruka prošnja mora biti naša svrha, djelovanje, život.«¹¹

»Sveta Misa sva je prikazana Nebeskom Ocu. Prikazujući mu Hostiju i Kalež, Njegovog ljubljenog Sina prikazujemo u Tijelu i predragocjenoj Krvi. Ali i mi se u sv. Misi moramo sjediniti s Kristom staviti sebe na onu patenu, staviti na nju naš život kao prinos Ocu.«¹² »Isus uvijek govori na oltaru žrtvu Kalvarije (...) Lijepo govori duši Rospeti: 'Gledaj, ja sam na križu da ljubim Oca i da umirem za Njega. Ali moja ljubav ne umire. Ja umirem da umnožim u srcima ljubav prema Ocu. Umirem da pridobijem za Oca milijune srdaca.'«¹³

Te misli, a posebice prije spomenuti dijelovi Ivanova Evanđelja, Marija će izraziti u mnogim varijantama u svojim spisima, pismima i u dokumentima svoje Kongregacije. Kao što se može zaključiti, radi se o istinama bitnima za kršćanstvo koje je imala milost da ih živi na produbljen način, dapače osjećala se pozvanom da ih učini poznatima drugima i da ih i oni proživljuju kao i ona.

3. Kćeri milosrđa – prve pozvane živjeti pobožnost prema Bogu kao nebeskom Ocu

Sav život Majke Marije Petković, duše posvećene Bogu i Utemeljiteljice nove redovničke družbe, jasno je svjedočanstvo i utjelovljenje, plod i komentar odnosa življenog prema Bogu kao Ocu. Taj odnos nije ostajao samo u okviru molitve niti je oblikovao jednu isključivo privatnu i intimnu pobožnost, nego se konkretizirao u djelima milosrđa kao što je očito iz cijeloga njezina života.

Zanima nas sada kako je Majka Marija uvela u svoju Družbu ovu duhovnost Božjeg Očinstva. Dokumenti nam o tome govore ovo:

3.1. Ustanove Družbe

U broju 192. izdanja Ustanova od 1956. godine čitamo: »Neka se podržava posebna pobožnost prema Nebeskom Ocu i Njegovoj Utjelovljenoj Riječi, Isusu Kristu, koji nek bude pod naslovom Kralja vlastitim i posebnim

10 Ondje.

11 *Okružno pismo od 2. prosinca 1957.*, br. 2121/57, str. 2.

12 Ondje.

13 Ondje, str. 2–3.

obilježjem Družbe.« Broj 193.: »Budući da je prva i posebna svrha Družbe slava i ljubav prema Bogu, neka isto tako prvo mjesto zauzime pobožnost slave i časti Boga Oca.« Iste su misli preuzete i uključene u izdanje Ustanova od 1983. godine u broju 63.

3.2. *Direktorij Družbe*

U poglavlju »Život s Bogom« u broju 85. (izdanje od 9. srpnja 1980.) kaže se: »Gajimo posebnu pobožnost prema Nebeskom Ocu i Njegovoj Utjelovljenoj Riječi Isusu Kristu. Zato prvo mjesto u našoj pobožnosti zauzima slava i čast Boga Oca. Ovu pobožnost ostavila nam je draga majka Utemeljiteljica kao duhovnu baštinu.«

U broju 86. opisuje se kakav treba biti taj odnos prema nebeskom Ocu, tj. treba jednostavno slijediti Isusa. A u broju 87. preporučuje se sestrama da često mole »Hvale i Zazive Vječnom Ocu« što ih je sastavila Majka i »kroz koje progovara njezina duša«.

3.3. *Pouke i okružna pisma Utemeljiteljice*

Majka Marija ostavila je brojne pouke što ih je upravljala svojim kćerima, u kojima preporučuje da se prakticira pobožnost nebeskom Ocu. Jedna rečenica iz pouke od 1. lipnja. 1945. mogla bi ih sve sažeti: »Drage moje sestre, vježbajte se cijeloga dana u ljubavi i pouzdanju prema svom predobrom Ocu predavši Mu se potpuno.«

U Družbi je običaj da svaki mjesec ima svoju temu, tj. da je posvećen kojoj od Osoba Presvetoga Trojstva ili svecima. Tako je mjesec prosinac, po želji Utemeljiteljice, posvećen Bogu Ocu. Početkom mjeseca Majka Marija upućivala bi svojim sestrama posebno okružno pismo o tome predmetu. Osobito su značajna okružna pisma iz godine 1957. i 1958. u kojima je izrazila svu svoju dušu o pobožnosti prema nebeskom Ocu slijedeći već spomenutu Pavlovu shemu: indikativ–imperativ. Okružnica od g. 1957. naslovljena je: »O proširenju slave Nebeskog Oca«. Ona od g. 1958. ima naslov: »O bogoljubnosti Nebeskom Ocu i Njegovoj Utjelovljenoj Riječi«. Oba okružna pisma imaju za geslo: »Sve za Isusa na slavu Nebeskog Oca«. ¹⁴

Nakon što je izložila svoju misao o pobožnosti Ocu nebeskom i što ona u praksi znači za svaku sestru, u okružnici od g. 1958. gotovo ih prekorava da je nisu obavijestile ništa o prošlogodišnjoj okružnici i »što ste učinile u toj pobožnosti i u čemu ste napredovale. Zato od sada do 6 mjeseci mi javite. Isus to od Vas traži, da nastavite Njegovu misiju kao Njegove sljedbenice, da radite s Njime za raširenje slave Očeve. Zato Vam vruće stavljam na srce, moleći Vas u Isusu, da svim svojim silama i ljubavlju započmete, da se podigne što veća pobožnost, ljubav i klanjanje Našem Ocu Nebeskom. Prvo

14 Ova se okružna pisma nalaze u Arhivu u Mapi PNO.

svaka u svome srcu po pravoj pobožnosti, drugo svaka u svojoj filijali, treće starije u cijeloj Družbi, četvrto sa svima onima, s kojima dolazite u dodir. Uz Isusa spominjete uvijek i dragog Nebeskog Oca.«

U spomenutim okružnim pismima preporučuje čitanje knjiga prikladnih za produbljenje spomenute teme. Jednu od njih – »Susret s Ocem« – poslala je jednoj susestri da je prevede i posebno preporučuje čitanje te knjige. Ta dva okružna pisma veoma su lijepa, puna duha i otkrivaju dušu Majke Marije koja je sva ispunjena iskustvom nebeskog Oca i njegovom ljubavlju i zauzeta da i njezine susestre postanu dionicima toga njezinog iskustva. Okružno pismo od g. 1958. završava ovim riječima: »To je najveća i prva pobožnost koju treba obnoviti, jer obični svijet malo je spominjao u zadnje vrijeme Nebeskog Oca, već više Isusa i Mariju a po Isusu i Mariji moramo sada proći k Ocu, kako stoji u planu Božjem. Sve je od Oca izišlo i sve se mora vratiti k Ocu, kojem neka bude vječna čast i slava po Gospodinu našem Isusu Kristu i Duhu Svetomu.«. I na kraju još dodaje: »Ovo okružno pismo, molim Vas da više puta pročitate, bar na odlomke.«¹⁵

U okružnom pismu od g. 1958. da bi ohrabrila sestre za što bolje prihvaćanje i življenje pobožnosti nebeskom Ocu, navodi izvrstan primjer sv. Franje koji se jednom povukao nasamo da bi se malo pomolio, no ostao je dugo u molitvi. Subraća, videći da se ne vraća, pođoše ga tražiti i nađoše ga u ekstazi. Na pitanje kako da se tako dugo zadržao u molitvi sv. Franjo je odgovorio da je počeo moliti *Očenaš*, ali se je već kod tih prvih riječi duša njegova podigla do neba i ostao je u razgovoru o Ocem.«¹⁶

3.4. *Duhovna oporuka Majke Marije Propetog Isusa*

Pobožnost Ocu nebeskom koju je preporučivala svojim sestrama nalazi mjesto i u *Duhovnoj oporuci* koju je ostavila svojoj Družbi. Napisala ju je još g. 1926., a potvrdila 1960. godine. Među ostalim, ondje čitamo. »Hajdete po svijetu i širite Kraljevstvo ljubavi Isusa Krista. Nastojte i radite iz svih sila da Ga ljudi upoznaju i uzljube i po Njemu da ljube i slave Oca, te po duhu ljubavi Kristove žive. Radite osobito za širenje slave i ljubavi Očeve, vršeći djela milosrđa, što je cilj i svrha naše Družbe za što je ustanovljena. (...) Vruće Vam preporučam da budete sjedinjene s Kristom u pobožnosti i ljubavi Nebeskom Ocu, dajući Mu s Njime i po Njegovu Srcu hvalu i zadovoljštinu za nezahvalnost ljudsku.«¹⁷

15 *Okružno pismo od 1. prosinca 1958.*, br. 959/58. str. 3.

16 Ondje, str. 2.

17 *Duhovna oporuka*, Arhiv; (i u životopisu *U znaku ljubavi*, A. Matanića, Zagreb 1976., str. 187–190.).

4. Zauzetost Majke Marije Propetog Isusa za širenje pobožnosti nebeskom Ocu izvan svoje Družbe

Utemeljiteljica Kćeri milosrđa nije se ograničila samo da uvede u svoju Družbu pobožnost Ocu nebeskom. Željela je da se ona proširi izvan Družbe, dapače da prožme cijelu Crkvu. Njezino nastojanje u tome smislu može se činiti smiono i dosta odvažno, ali je činjenica da se nije ustručavala ni od čega kako bi ono što je u duši duboko osjećala, prenijela i na druge. Piše stoga trojici papa, raznim crkvenim dostojanstvenicima, tražila je čak i to da se Drugi vatikanski koncil, čiji je bila suvremenik, pozabavi širenjem pobožnosti nebeskom Ocu. Sačuvali su nam se o tome dragocjeni dokumenti, napose pisma, iz kojih se vidi sav žar i nastojanje Majke Marije u širenju poznavanja nebeskog Oca i promicanju pobožnosti prema njemu. Navodim kronološki te dokumente.

4.1. Pismo papi Piju XII., 8. veljače 1954.

Od velike je važnosti to pismo. Čini se da se radi o prvom pismu, barem o prvom dosad poznatom njezinom pismu, kojim nastoji zainteresirati čak i vrhove Crkve za dragu joj pobožnost nebeskom Ocu. Da bismo bolje razumjeli važnost dokumenta, potrebno je spomenuti neke okolnosti. U mjesecu siječnju 1953. godine Majka Marija doživjela je prvi udarac paralize koja joj je uzela lijevu ruku. Drugi udarac, izljev krvi u mozak, pogodio ju je godinu dana poslije, isto u siječnju 1954. godine. Uzetost se povećava i vjeruje se da je smrt blizu. Nakon toga drugog udarca, mjesec dana poslije ona se znatno oporavila, saznajemo u spomenutom pismu papi Piju XII.

U tom pismu Majka Marija navodi dragocjene podatke što se tiču pobožnosti nebeskom Ocu. Veli da se taj ideal štovanja nebeskog Oca nije u njoj pobudio sada »nego se počeo objavljivati u mojoj maloj duši još od šeste godine i cijeli život sam željela govoriti o tome Svetome Ocu«. ¹⁸ Nakon toga iznosi da joj to nije bilo moguće i navodi za to razloge. Sada, osjećajući se bolesnom na smrt, udarena paralizom, osjeća grižnju savjesti da nije o tome govorila Njegovoj Svetosti, štoviše smatra bolest kao jak prijekor od Gospodina i stoga piše papi.

Potaknuta ljubavlju nebeskog Oca traži od pape da se zauzme za širenje, poznavanje nebeskog Oca i za pobožnost prema njemu. Na početku pisma navodi teološke razloge koje smo već maloprije spomenuli a potom i svoje osobno uvjerenje koje je proizišlo iz njezina iskustva. Majka Marija Petković piše: »Putujući po svijetu po svojoj dužnosti kao Vrhovna Glavarica vidjela sam da svijet ne poznaje niti Prvu niti Treću Osobu Presvetog Trojstva; djecu se u školi uči samo malo o Isusu i njegovoj Božanskoj Majci i kad jednom napuste školu više ne čuju ništa o kršćanskoj nauci.« Potom u pismu navodi

18 *Pismo papi Piju XII., 9. veljače 1954., Arhiv, Mapa PNO.*

i ostale činjenice, a napose je dirljivo iskustvo njezinih sestara u pastoralnom radu s vojnicima u njihovim bolnicama u Argentini. Stoga moli Svetog Oca da se osobno zauzme za ovu pobožnost i završava s ovim dirljivim riječima: »Sa svoje smrtne postelje, kao siromašna Majka jedne Družbe, ponizno molim oprostjenje svojih grijeha i sveti Blagoslov.«¹⁹

4.2. *Pismo p. Ricardu Lombardiju, 21. listopada 1955.*

Promicateljica velikog pokreta »Za bolji svijet« (*Per un mondo migliore*) majka Utemeljiteljica moli u svome pismu da promiče i preporuči ovu pobožnost vrhovnim poglavaricama kojima je tih dana vodio duhovne vježbe. Dapače moli ga da intervenira kod poglavarstva Isusovačkog reda da se i isusovci zauzmu za širenje ove pobožnosti. Primijetila je naime za vrijeme svojih putovanja da se malo govori o nebeskom Ocu, štoviše niti svećenici o tome ne govore. Potom nadodaje ove značajne riječi iz kojih provire njezina revnost: »Prošle godine nalazeći se gotovo na času smrti poželjela sam još poživjeti koju godinu jedino za to da radim s Isusom na slavu Našega Vječnoga Oca.«²⁰

4.3. *Pismo mons. G.B. Montiniju, nadbiskupu Milana, 25. listopada 1957.*

U godini 1957. tadašnji nadbiskup Milana, mons. Giovanni Battista Montini, budući papa Pavao VI. organizirao je velike misije u gradu koje su za temu imale 'Bog Otac'. Propovijedalo je tisuću svećenika i četrdeset biskupa. Čuvši za tu vijest, Majka je Marija poslala nadbiskupu na dar knjigu razmatranja od mons. Guerrya pod naslovom *Andiamo al Padre (Pođimo k Ocu)*. U popratnom pismu piše da se osjeća »dirnuta do dna duše« čuvši za utješnu vijest velikih misija koje su organizirane da bi ljudi bolje upoznali Vječnoga Oca. Na taj način nastavlja nadbiskup Isusovo poslanje, tj. učiniti da svijet upozna Oca i da ga slavi. Potom u pismu nastavlja: »To poslanje je bio jedini ideal cijeloga moga života, surađivati s Isusom da bi ljubav, dobrota i milosrđe Očevu bili poznati u svijetu. Naša Družba odabrala je za prvotnu i posebnu pobožnost onu Nebeskom Ocu i Njegovoj Utjelovljenoj Riječi slaveći Krista kao Kralja. Mi neprestano molimo Isusa da bi ponovno progovorio svijetu preko svojih apostola i svećenika o svemogućnosti, slavi i milosrđu Očevom.«²¹ Na kraju obećaje da će cijela Družba moliti za uspjeh misija. Mons. Montini odgovorio joj je nakon četiri dana, 29. studenoga, izražavajući živu zahvalnost.

4.4. *Pismo papi Ivanu XXIII., 6. travnja 1959.*

Piše mu očitujući mu svoju goruću težnju da svijet bolje upozna i hvali Vječnoga Oca i moli ga da potakne biskupe, prelate i pastire za vrijeme Bis-

19 Nav. dj.

20 Arhiv, Mapa PNO.

21 Ondje.

kupijske sinode kako bi bili apostoli poznavanja Božanskoga Oca. Državno Tajništvo potvrdilo je primitak pisma.

4.5. *Pismo kardinalu Carlu Confalonieriju, 30. lipnja 1959.*

Čuvši preko radija jednu kardinalovu propovijed o Slavi Očevoj, piše mu izražavajući radost i zahvalnost što je o tome govorio i moli ga da intervenira na Biskupijskoj sinodi i potakne biskupe i pastire da se zauzmu i zainteresiraju vjernike za Vječnoga Oca.²²

4.6. *Pismo mons. Emiliju Guerryju, nadb. Cambraija, 2. prosinca 1962.*

Piscu knjige *Vers le Pere (Andiamo al Padre – Idimo k Ocu)* Marija piše zato što bi željela razgovarati s njime o knjizi koju je napisao. Dodaje da za pobožnost Ocu njezina duša gori svim žarom i da je kao Utemeljiteljica Družbe uzela »za prvotnu pobožnost Vječnome Ocu i Njegovoj Utjelovljenoj Riječi«. Obavještava ga da je govorila s mnogim biskupima, svećenicima i crkvenim osobama preporučujući im da uznastoje »kako bi se probudila kod naroda pobožnost Ocu Nebeskom i poznavanje Njegove ljubavi budući da je to danas najpotrebnije«. Sugerira da se o tome govori za vrijeme drugog vatikanskog koncila i moli ga da je obavijesti što bi ona još mogla učiniti da bi taj njezin prijedlog bio razmotren na Koncilu.²³

4.7. *Pismo mons. D. Nežiću, porečko-pulskom biskupu, 19. prosinca 1962.*

Neposredno nakon završetka prve sesije Koncila Majka Marija piše hrvatskom biskupu Dragutinu Nežiću i moli ga u ime Isusovo »štoviše Isus sam ga moli preko nje, svoje posljednje službenice«, da se zauzme kako bi se na idućem zasjedanju Drugoga vatikanskoga koncila raspravljalo »o najpotrebnijem i najvećem pitanju: bolje poznavanje Nebeskog Oca kod naroda kroz propovijedanje i poučavanje vjeronauka«. Obavještava ga da je dala prevesti knjigu mons. Guerrya.²⁴

4.8. *Pismo p. Antonelliju, 27. prosinca 1962.*

P. Antonelli bio je stručnjak na Koncilu i glavni odgovorni za izradbu sheme liturgijske reforme. Majka Marija piše mu da obavijesti koncilske oče kako bi kršćanski narod uzmogao bolje upoznati Oca Vječnoga. Dodaje kako je trpjela cijeloga života gledajući kako svijet ne poznaje Oca i obavještava ga o onome što je poduzela kod posljednje dvojice papa.²⁵

22 Ondje.

23 Ondje.

24 Ondje.

25 Ondje.

4.9. *Drugo pismo papi Ivanu XXIII., 25. ožujka 1963.*

Majka Marija traži od pape da preko Koncila »Otac Nebeski bude upoznatiji u svijetu«. Podsjeća na tekst iz Evanđelja: »Ovo je život, da upoznaju Tebe, Oče, i koga se poslao...« Moli papu da preporuči izravno kleru da u propovijedima i katehezama kad govore o Isusu, govore i o Ocu nebeskom. Ističe da je njezina Družba odabrala njegovati pobožnost nebeskom Ocu i njegovoj Utjelovljenoj Riječi.²⁶

4.10. *Pismo kardinalu G.B. Montiniju, nadbiskupu Milana, 27. ožujka 1963.*

Svega dva dana nakon što je pisala papi, Majka Marija piše ponovno kardinalu Montiniju, tri mjeseca prije nego će kardinal Montini postati papa. Moli ga da se zauzme na Koncilu i da zamoli papu i biskupe svijeta da svećenici u propovijedima i u katehezi uznastoje kako bi vjernici bolje upoznali Vječnoga Oca koji je poslao svoju Riječ. Dodaje još da je bolesna i paralizirana i da žrtvuje svoj život i svoje patnje u jedinstvu s onima Isusovima da bi Otac Vječni bio upoznat i proslavljen. Dodaje da je govorila o tome predmetu s nekim hrvatskim biskupima i svi su suglasni da je zauzimanje za tu stvar potrebno. Kardinal Montini kratko joj je odgovorio 28. ožujka vlastoručno – zahvaljuje, pozdravlja i blagoslivlje.²⁷

4.11. *Pismo papi Pavlu VI., 5. srpnja 1963.*

Svega nekoliko dana nakon što je kardinal Montini uzdignut na Petrovu stolicu postavši papa Pavao VI., Majka Marija mu piše ponovno moleći ga da »na sljedećem zasjedanju Koncila oci biskupi postave kao prvu i glavnu brigu nastojanje kako bi oživjeli kod kršćanskog naroda poznavanje Oca Nebeskog; kad župnici propovijedaju i poučavaju o Isusu Kristu, da objasne također katoličku nauku o svome i našem Ocu«. Obavještava ga također da je sastavila *Hvale i zazive Nebeskom Ocu*.²⁸

4.12. *Širenje knjiga i brošura o nebeskom Ocu*

Osim pisama i usmenog zauzimanja kod utjecajnih crkvenih osoba, Majka Marija je promicala dragu joj pobožnost i preko knjiga i brošura u kojima se govorilo o nebeskom Ocu. Posebno je cijenila i voljela knjigu *Vers le Pere* od mons. E. Guerryja, nadbiskupa Cambraija. Dala ju je prevesti na hrvatski jezik i nakon toga je tražila dopuštenje od izdavača Desclée de Brouwer da je može tiskati. Francuski izdavači daju traženo dopuštenje 8. kolovoza 1963. godine.²⁹ Talijanski prijevod toga djela mnogo je preporučivala i sama

26 Ondje.

27 Ondje.

28 Ondje.

29 Ondje.

je podijelila mnoge primjerke. Ali i druge brošure i knjižice o istom predmetu rado je dijelila za čitanje.³⁰

5. »Hvale i zazivi Vječnome Ocu«

Tri godine prije svoje smrti Majka Marija sastavila je kao neku vrstu litanija nebeskom Ocu kojima je dala naziv *Hvale i zazivi Nebeskom Ocu*. U određenom smislu to je njezin osobni sažetak veze s Bogom kao Ocem u molitvi. *Hvale...* su međutim upravljene svakoj kršćanskoj duši koja će se za zanimati za tu pobožnost. Tekst *Hvala i Zaziva* bio je objavljen 1964. godine uz dopuštenje crkvenih vlasti na četiri jezika: talijanskom, latinskom, hrvatskom i španjolskom. Za tu lijepu molitvu tražila je i dobila od Svete kongregacije za obrede i bogoštovlje poseban oprost i to od 7 godina svaki put kad se moli, a potpuni oprost kad se moli svaki dan tijekom cijelog mjeseca.

5.1. Preporučuje molitvu *Hvala i Zaziva* svojoj Družbi

Tek što je g. 1964. knjižica s *Hvalama i Zazivima* bila objelodanjena, Majka Marija je šalje svim poglavaricama svoje Družbe s popratnim pismom u kojem, među inim kaže: »Bila je Presveta Volja Očeva da sam napisala u Njegovu čast malo djelo *Hvala i Zaziva*.« Preporučuje da se mole nedjeljom prije svete mise u crkvama i kapelama Družbe s djecom i bolesnicima. Također preporučuje da se mole u svakoj potrebi kao devetnica sa živom vjerom i pouzdanjem da bi se zadobilo ono što se traži od vašeg »preljubeznog i milosrdnog Oca Nebeskog«. Preporučuje također da tom molitvom sestre zazivaju od Oca posvećenje svojih susestara, da se mole za potrebe Crkve i Družbe, za obraćenje grešnika, za mir u svijetu i za »vašu siromašnu majku«. I završava s preporukom da što je više moguće šire pobožnost nebeskom Ocu kao što popisuju Ustanove u broju 195.

5.2. Struktura *Hvala i Zaziva Ocu Nebeskom*

Sastavljene su od dva odijeljena dijela. Najprije *Hvale* a potom *Zazivi*. Na početku i na kraju nalaze se poznate molitve iz rimskog misala i obrednika a zamišljene su kao uvod i zaključak:

a) *Hvalama* prethodi božićno predslavlje i to prvo u kojem se spominje Bog kao Otac odmah na početku i potom slijede poznate riječi: »U otajstvu Utjelovljene Riječi očima naše duše sinula je nova svjetlost tvoga sjaja (...).«

Očito je da je ovim božićnim predslavljem Majka Marija htjela upozoriti na činjenicu objave Oca u svojoj Riječi, što slavimo za Božić, kao i povezanost Oca s njegovom Riječi, što je neodjeljivo u pobožnosti Ocu nebeskom.

Struktura *Hvala* temelji se na povijesti spasenja: stvaranje, otkupljenje, posvećenje, eshatologija. Hvali se i zahvaljuje Našem Vječnom Ocu (to je

30 Ondje.

stalni naziv koji rabi u *Hvalama i Zazivima*) za stvaranje vidljivog i nevidljivog svijeta, jer nas je stvorio na svoju sliku, jer smo uzdignuti na dostojanstvo djece Božje. Hvali se i zahvaljuje Vječnom Ocu za Gospodina našega Isusa Krista, za vječni život obećan u nebeskom kraljevstvu milosrđa, za oprostjenje grijeha, za Crkvu koja je ustanovljena na zemlji, itd.

b) *Zazivi* započinju s Isusovim riječima o uspješnosti molitve u njegovo ime: »Sve što budete molili Oca u moje ime, dobit ćete.« Nakon tri *zaziva* iz *Očenaša* moli se za jedinstvo kršćana, da svi narodi nađu put prema pravoj vjeri, za papu i hijerarhiju, za misionare, za oprostjenje grijeha, da svi narodi žive u slozi, da ljube Boga iz svega srca, itd... I na kraju posljednji *zaziv*: »Oče Naš Vječni, da udijeliš milost svima da te hvale i slave na vijeke, molimo te, usliši nas!«

Hvale i Zazivi završavaju s poznatim molitvama iz liturgije a na koncu je dodana jedna molitva prije svete mise, jer je predviđeno da se *Hvale i Zazivi* mole prije mise, barem u zajednicama Družbe Kćeri milosrđa.

Zaključak

Pobožnost Ocu Nebeskom kako ju je živjela i promicala s. Marija Petković oslanja se na solidne biblijske i teološke temelje. Daleko od svakog sentimentalizma, utemeljiteljica Kćeri milosrđa nadahnjuje se najviše na idejama Ivanova Evanđelja koje nam predstavlja Isusa kao onoga koji nam objavljuje Oca i koji je s Ocem najintimnije povezan. Slijedeći potom Pavlovu shemu kršćanskoga morala *indikativ–imperativ* primjenjuje ju na naš odnos s Ocem nebeskim: Otac koji nas toliko ljubi da nam je u Sinu sve dao, i u njemu očekuje od nas sinovsko ponašanje i predanje u njegovo Očinsko milosrđe. Sažetak njezina učenja i duhovnosti o ovoj pobožnosti Nebeskom Ocu nalazimo u *Hvalama i Zazivima Nebeskom Ocu* što ih je sama sastavila i koje su kao molitvu odobrile crkvene vlasti obdarivši ih oprostima. Vrijedno bi bilo te *Hvale i Zazive* učiniti što dostupnijima široj katoličkoj javnosti, pogotovo u ovoj godini posvećenoj Bogu Ocu. I zaključimo ovo razmišljanje riječima same s. Marije Propetog Isusa Petković, koje je ona često ponavljala i redovito ih stavljala na početak svojih pisama i okružnica: Sve za Isusa, na Slavu Nebeskog Oca!

**GOD – THE HEAVENLY FATHER IN THE SPIRITUALITY OF MOTHER
MARIJA PETKOVIĆ**

Božidar NAGY

Summary

We find ourselves in the final year of preparations for the Great Jubilee 2000. In accordance with the will of the Holy Father John Paul II, this last year before the Jubilee is dedicated to the God the Father with emphasis on reconciliation with the Father through the sacrament of confession. On the worship of God as the Heavenly Father interesting details are to be found in the spiritual practice and teachings of Sister Marija Petković of the Crucified Jesus, the founder of the Congregation of the Daughters of Compassion. This Congregation, which is an original Croatian women religious order has grown out of its national borders and enriched the universal Church, especially in South America. The adoration towards God the Father was the central element of Sr. Marija's spiritual life, which she attempted to implant into her spiritual daughters that joined the newly established congregation. In this year of God the Father it is therefore interesting and an apt time to observe the main features of the worship to the Heavenly Father as lived and promoted by Sr. Marija Petković, as seen in the article. This worship is most certainly an addition to the richness of the Croatian spiritual heritage handed down to us by our great Croatian spiritual leaders and as such should not be forsaken.